

BUITEN

18^e JAARGANG N°. 26

ZATERDAG 28 JUNI 1924.

Foto C. Steenbergh

EEN OORD VOL SCHOONHEID.
HET VOGELPOELTJE IN „ARTIS” MET DE LEPELAARS EN BLAUWE REIGERS.
OP DEN ACHTERGROND HET REPTIELENHUIS.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET DROOMLAND ACHTER DE BERGEN (4), DOOR GILBERT FRANKAU	BLZ. 302
EEN OORD VOL SCHOONHEID, DOOR J. M. SIERCK-PROOT, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 301, 304—307
DE MISLUKTE RUSTKUR, DOOR JOB STEYNEN	BLZ. 306
ONTVANGEN BOEKEN	„ 307
INDISCH BLOEMRIET ALS SIERGEWAS VOOR SERRE EN TUIN, DOOR A. J. VAN LAREN, GEÏLLUSTREERD	„ 308
BERGDORPEN, DOOR TOM SCHILPEROORT, GEÏLL. BLZ. 309—311	
DE AMSTERDAMMERS EN HUNNE BOOMEN, DOOR J. SCHUITEMAKER Cz.	BLZ. 310
HOEVEN EN KLAUWEN, DOOR G. D. ROBERTS (5)	„ 311
POORT IN DE ENGESTRAAT TE DEVENTER, ILLUSIR.	„ 312
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van ene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Het droomland achter de bergen.

Naar het Amerikaansch

4) door GILBERT FRANKAU.

EN met langzamen nadruk vervolgde hij: „Ook moet hij het geheim kennen.” „Welk geheim? Het geheim van het bedwelmingsmiddel?” vroeg Beamish snel. „Och! Het bedwelmingsmiddel!” riep de Fransman toornig. „U denkt alleen maar aan het bedwelmingsmiddel, dokter. Neen! Het geheim, waarvan het noemen alleen, het hart van een vrouw deed stilstaan. Het geheim van het Gouden Land, van Suvarna Uhumi. Het geheim dat Malleod en Dupuis en de Hollander Duijshart en Mouhot en Francis Garnier en de Engelsman Colguhoun niet konden oplossen; het geheim dat zelfs Pavie te sterk was, het geheim dat mannen als ik zestig jaar lang deed dromen.” „Welk geheim?” herhaalde Dicky. „Welk geheim!” riep de Gys uit. „Welk geheim! Groote hemel, wat ben jelui wereldreizigers toch dom. Hebt ge nooit het verhaal gehoord dat gaat van Pak-nan tot Hai-Dzuong; van Luang-Prabang tot Bink-Thuan, het verhaal dat de Roode Karins vertellen aan de Laos meisjes van Chieng-Mai en Thibetaansche muilezeldrijvers aan de bloemvoetige meisjes in de theetuinen van I-Bang? Het verhaal van de blanke vrouwen achter de bergen? O, ik ben een dwaas geweest, een blinde dwaas. Zij vertelde mij dat zij uit Parijs kwam. Uit Parijs, zoo, zoo! Zij, die zelfs geen foto herkende van de Rue de la Paix; zij, die het Fransch sprak van Jean Jacques Rousseau; het Fransch van Lodewijk XVI. *Tiens! Tiens! Tiens!* Begin ik het geheim te kennen; ik, René de Gys? Hebben zij niet hun maitressen meegenomen uit Parijs, zooals wij het nu ook nog doen — die avonturiers... Leven hun nakomelingen nog — westwaarts van de Roode Rivier, oostwaarts van de Mekong! Was Mélie misschien een achterkleindochter van den een of anderen aristocratischen zeeschuimer, die in 1798 met Prins Canh Dzue uitzeilde?

Liet de onbekende man, voor wien zij zoo bevreesd was, haar bij Moeder Mathurin onder belofte van geheimhouding, terwijl hij... „De Gys,” viel Dicky hem in de rede, „je spreekt in raadsels.” „Een oogenblik bleef de Franschman zwijgen, toen zei hij: „Vergeef mij, vriend. Ik sprak in raadsels. Nu zal ik duidelijk spreken. Nadat ik heb gesproken, staat het aan u beiden te beslissen wat er zal gebeuren. Luistert.” „En hij vertelde hun in kort afgemeten zinnen hoe de wapenen van Frankrijk het eerst die door koorts geteisterde kust bedwongen, welke zich uitstrekt noordwaarts van den mond van de Mekong tot China. Hoe in 1786 Gia Long, de koning van Beneden Annam, en zijn zoon Canh Dzue, door vijanden van hun troon gejaagd, naar het hof van Bangkok vluchtten en daar vergeefs de Siameesche hulp inriepen en den Jezuïetischen bisschop Pigneaux de Béhaine ontmoetten; hoe de bisschop in Gia Longs ongeluk een middel zag om den standaard van zijn eigen land in Cochin China te planten; hoe hij met Canh Dzue naar Europa zeilde en hoe Canh Dzue het contract van Versailles teekende met den zwakken Koning Lodewijk XVI van Frankrijk. „Hoe Lodewijk XVI stierf en zijn rijk met hem ineenstortte weet gij beiden. Maar hoe dan ook — revolutie of geen revolutie — mijn land hield woord. In 1789 keerden de bisschop en Canh Dzue terug — en niet alleen. Met hem kwamen een handvol avonturiers, patriotten, aristocraten. Dat handjevol mannen overwon Annam, plaatste Gia Long weer op den troon zijner vaderen; zij brachten onze vlag, onze kerk, onze beschaving in Cochin China. En toen Gia Long stierf, vochten zij voor onze kerk en voor Gia Longs zoon Canh Dzue tegen den overweldigder Minh Mang. Maar Canh Dzue was een zwakkeling, hij verloor zijn koninkrijk. Minh Mang nam het en na Minh Mang kwam Thien Thri en na Thien Thri, Tu Duc... Toen kwam een tijd van verdrukking, van brandstapels en martelingen, van worging en mishandelingen. De arme, brave priesters werden met gloeiende ijzers in stukken gescheurd. Het handjevol aristocraten, die met Pigneaux de Béhaine waren gekomen, waren spoorloos verdwenen. In de geschiedboeken — geen letter hierover — niets! In de herinnering der levenden — niets! Zij zijn verloren in de nevelen der duistere jaren. de jaren van Minh Mang en van Thien Thri.” „En ge gelooft” begon Beamish. „Ik geloof niets. Ik ben benieuwd — en ik redeneer. Binnen een halve eeuw verviel het land weer in een toestand van barbaarsheid. In heel Cochin China — in Cambodja en Annam en Tonkin, zetten slechts een paar priesters het werk van Frankrijk voort. Toen begon in 1859 de droom van den ouden patriot, Pigneaux de Béhaine, in vervulling te geraken. Rigault de Génouilly nam Saïgon. In 1862 had Charnier Tu Duc bedwongen: de martelaren waren gewroken. Nogmaals woei onze driekleur in het Oosten. Toen volgde Garniers tocht. Dupuis kwam en Francis Garnier schreef: Hier is een geheim dat onthuld moet worden. Maar zelfs hij, die met een bootvol zeelieden Hanoi innam, kon dat geheim niet doorgronden.” „Ge hebt ons nog steeds niet verteld wat dat voor een geheim is” viel Dicky hem in de rede. „Het geheim? Misschien is het slechts een blind spoor dat ik volg. Slechts een blind spoor, een gerucht uit het Oosten; het Oosten is vol van zulke geruchten; zij bloeien met de regens en verwelken in het droge jaargetijde. Maar dit gerucht is niet verwelkt; het groeit steeds aan. De Génouilly's mannen hoorden het; Charniers mannen hoorden het; Doudart de Lagrée en Garnier hoorden het, en na hen Pavie, Harmaud, Malglaive, Rivière — iedere blanke, die zijn leven heeft opgeofferd of zijn gezondheid in het koortslaan van Indo-China.” „De Franschman sprong plotseling woest overeind. „Ook ik heb dat gerucht gehoord, niet eens, maar vijftig maal. De Khiners van Pnom-Penh vertelden het mij in de ruïnen van Angkor-Wat. Ik heb het gehoord van de lippen der Moi-meisjes in Tin-Shuong, van de tandelooze kaken der visschers in de Baai van Halong. Te Pak-hoi heb ik het gehoord en te Kemerat; in Vien Chan en Phit-salok; van de loodsen in Cat-ba en de gevangenen te Pulau Condore: „Blanke vrouwen, kapitein! Blanke vrouwen in de bergen!” „De woorden weerklonken door de stille kamer en sloegen als tom-tom-muziek op de ooren der luisterenden. „En ik lachte ze uit. Ik, René de Gys. In Angkor-Wat. Ik lachte ze uit in Tin-Shuong, in Cat-ba en in Pulau Condore. Dwaas, arme, Europeesche dwaas! Het is geen blind spoor, dat ik volg; geen dwaas gerucht. Zij leven nog, de afstammelingen van die aristocraten — Fransche mannen en Fransche vrouwen. Ergens in de bergen. Ergens tusschen

de Mekong Rivier en de Song-ka leeft hun geslacht voort. Van dit geslacht was Mélie; en Lucien, dien de onbekende heeft vermoord. „In de bergen, *capitain*, blanke vrouwen.”

⊗ Zijn stem daalde tot een gefluister en steeg toen weer schrill en beslist: „*Mais non! Mais non! Mais non!* Het is geen dwaas gerucht! Het is de waarheid. En die onbekende, die moordenaar, is in het bezit van het geheim! Ja, ja, ja! Zij zijn daar nog, mijn landgenooten, En ik, ik, ik, René de Gys, ga erheen om ze te zoeken. Naar Saïgon, vrienden. — Naar Saïgon! Laten wij Moeder Mathurin bij den strot pakken en na haar den moordenaar. Laten wij het geheim van hun vuile lippen rukken. Naar Saïgon, vrienden! Ik ga het geheim ontdekken. Wie gaat mee? Jij, kolonel? Jij, dokter?”

⊗ De Gys zweeg, keek naar Beamish, Beamish sprong overeind. „*Oui*,” stamelde hij, „*cui*, ik ga mee, ik ga mee!”

⊗ „En jij, kolonel, gaat ge mee?” „Ik,” zei de Honorable Richard onbewegelijk, „ik geloof dat ge beiden krankzinnig zijt. Voornamelijk jij, De Gys. Laten wij trachten kalm te redeneeren.”

„Kalm!” stoof de Franschman op. „Ja. Kalm. Wat is er eigenlijk in je heele verhaal. Ik zal het je in een paar woorden vertellen. Je vindt in een berucht huis — een meisje dat verslaafd is aan verdoovende middelen. Ze vertelt je dat zij bang is voor een onbekenden man. Zij weigert je iets van haar verleden te vertellen. Je wordt verliefd op haar; je brengt haar naar Singapore, waar zij aan hartverlamming sterft.”

„Nadat ik over het geheim had gesproken.” „Toegegeven. En wat is je geheim? Een oud verhaal van je eigen land, bevestigd, zoo als je zegt, door een inlandsch gerucht. Als ik je goed begrijp, wil je ons doen gelooven dat Mélie een van die geheimzinnige „blanke vrouwen uit de bergen” was; dat de onbekende man — die al of niet een moordenaar kan zijn — niet alleen Lucien doodde — wie „Lucien” ook geweest is — maar zooveel invloed op Mélie had, dat alleen maar het noemen van je zoogenaamd „geheim” haar van schrik deed sterven. Daarom zeg je dat het gerucht waarheid bevat; de onbekende man weet waar de verblijfplaats van deze geheimzinnige vrouwen is; wij moeten hem dus vinden! wij moeten hem dus vinden! Naar Saïgon! Naar de hemel weet waar; *vive la France*, enz. enz. enz.”

„Je weigert dus mee te gaan?” „Zeer zeker weiger ik. Je bewijzen zijn de reis niet waard. Misschien zijn zij voldoende voor Beamish, die op zoek wil gaan naar het bedwelmingsmiddel dat het heele mensdom gelukkig zal maken; misschien zijn zij voldoende voor jou — je hield altijd veel van die onderzoekings-tochten. Maar zij zijn niet voldoende voor mij. Ik heb in de laatste vier jaar genoeg rondgezworven. Ik ben liever in een gemakkelijken salon dan dat ik gestoofd word in je Indo-Chineesche *jungles*. En bovendien ben ik geen vrij man — ik ben een katoenhandelaar.”

⊗ De Gys begon te lachen. „Ho, ho, ho! Een katoenhandelaar! Die is goed! O ja, die is heel, heel goed! En je arme vader zal zijn kapitaaltje van een biljoen francs verliezen als zijn zoontje eenige maanden zijn plichten als handelsreiziger verzuimt. Best, vriend Smith. De dokter en ik zullen samen gaan, terwijl jij je zakdoeken verkoopt aan de kooplui in Canton. Misschien gebruiken de „blanke vrouwen achter de bergen” ook wel de Furlmere zakdoeken.”

En de Franschman schreeuwde zoo luid hij kon: „In de bergen, *capitaine*, blanke vrouwen, *capitaine*, met de zakdoeken van kolonel Smith, *capitaine!*”

„De Gys, je bent een idioot.” Het is mogelijk, maar in elk geval heb ik niet de ziel van een krentenweger.”

⊗ Hierop begon de „Lange” op zijn stoel heen en weer te schuiven. „Jij neemt een hopelooze taak op je!” „En jij blijft achter om op vaders winkel te passen. Ba! Ik dacht dat je een man was, kolonel, maar ten slotte ben je slechts een koopman in zakdoeken. *Eh bien!* Elk zijn smaak. Wat mij betreft, *vive la France*; wat den dokter betreft, *vive la science*, wat jou betreft (en zijn stem klonk beleedigend) *vive le calico*.”

„Wel verduiveld, De Gys!” riep de „Lange” uit met een staalblauwen glans in zijn oogen, „geloof je soms dat ik bang ben om mee te gaan?” „O, neen. Niet bang, je hebt alleen maar genoeg van ongemakken, van gevaar. Je bent ietwat vermoeid, niet bang. O, neen, neen, volstrekt niet bang.”

⊗ De twee reuzen keken elkander sprakeloos in de oogen. Toen begon de „Lange” plotseling te lachen. De beide groote handen van De Gys werden naar hem uitgestoken, Dicky's lange vingers sloten zich er omheen en drukten ze stevig.

⊗ „Je gaat dus mee, oude kameraad?” „Ja, vriend, ik ga mee.” „Laten wij hierop drinken, beste vriend. Een flesch van de beste champagne — een flesch — twee flesschen — drie —”

VIERDE HOOFDSTUK.

IN HET KLEINE CAFE'TJE OP DEN WEG NAAR CHOLON.

⊗ Het is een reis van achtenveertig uren per stoomboot van Singapore Eiland, de zuidelijkste punt van het schiereiland Malakka naar de delta van de Mekong Rivier en de stad Saïgon en gedurende dien tijd vertelde De Gys zijn reismakkers het eene vreemde verhaal na het andere — verhalen van Kambodja en Annam, van Ava en Aguthia — tot zelfs Dicky's aan alles twijfelende geest begon te gelooven in de mogelijkheid van hun onderzoekingstocht. Want de Franschman kende Indo-China zooals een Londenaar Bond Street kent of een New Yorker Fifth Avenue. Van zijn vijfenveertig jaren had hij er volle twintig doorgebracht in het „gouden land.” Hij scheen de landkaart ervan uit zijn hoofd te kennen en hij sprak al de dialecten der verschillende streken. „Het Indo-Chineesche Woordenboek,” noemde Dicky hem op hun laatsten avond aan boord en hij luisterde slaperig naar de woorden van De Gys. „Als wij maar den man kunnen vinden, die Lucien heeft vermoord,” zei Dicky en viel in slaap om te droomen van vreemde avonturen, waarin hij en De Gys en Beamish zwierven door eindeloze jungles vol purperkleurige bloemen naar een verborgen stad, bewoond door duizend vrouwen, die allen nog mooier waren dan Mélie.

⊗ Maar de morgen, die het eerste gezicht op land bracht, verstoorde al die illusies en deed alle twijfel terugkeeren. „Een nuttelooze reis,” dacht hij weer; en Saïgon, gezien in den gloed van een Maartschen namiddag, scheen dit weinig romantische oordeel te bevestigen. Het schip legde heel prozaïsch aan bij een lange werf, zij gaven hun bedienden bevel zich bij hen te voegen zoodra de bagage de douane was gepasseerd en reden in een taxi de Rue Catinat af naar het Hotel Continental.

⊗ Beamish had sedert zijn eerste en eenige proef van het vreemde bedwelmingsmiddel, geen oogenblik getwijfeld aan het resultaat van hun avontuur, maar zelfs Beamish wetenschappelijk enthousiasme verkoelde een weinig bij het zien van dat hotel. Het was zoo absoluut Europeesch, zoo typisch Engelsch met zijn vriendelijken portier, zijn zindelijke slaapkamers, zijn met glas bedekte serre en het café-restaurant onder het witte scherm.

⊗ „Vermouth?” stelde De Gys voor, terwijl zij plaats namen aan een der tafeltjes met marmeren blad, en hij voegde erbij met een blik op den boulevard: „lijkt een beetje op Parijs, he?” „Te veel,” zei Dicky. „Men schijnt het Oosten verfranscht te hebben.” „Slechts hier en daar,” sprak de Franschman glimlachend. „Maar het is knap werk dit alles in zestig jaar te hebben tot stand gebracht — kathedraal, opera-gebouw, gerechtshof, dokken, electrische centrale, twee duizend mijlen spoorlijn.”

„En het geheim?” plaagde Dicky.

⊗ Maar De Gys legde hem het zwijgen op en zei met een ontstemd gebaar: „Dat zal spoedig de algemeene lachlust opwekken, beste vriend, als je niet wat meer bedachtzaamheid kunt toonen. Bedenk wel dat het hier slechts een zeer kleine stad is.”

⊗ Hij zweeg om den groet van een goed gekleede dame van middelbaren leeftijd te beantwoorden, wier victoria in vollen draf langs reed en om den hoek van den Boulevard Bonnard verdween. „De vrouw van onzen kolonel,” verklaarde De Gys, „en de grootste babbelkous in Cochin China! Ik moet mijn terugkomst alhier dadelijk rapporteeren. Wacht beiden hier op mij.”

⊗ Hij wenkte een wachtende *ricksha* — een van die elegante rijtuigjes met luchtbanden, welke alleen in Saïgon gevonden worden, stapte erin en werd met groote snelheid weggereden.

⊗ Beamish bestelde thee bij een Cambodjaanschen kellner met een wit jasje; See-Sim verscheen met de handbagage; toen volgden Lo-pin (de bediende van Beamish) en Phu-nan met de zware koffers; de straat werd merkbaar koeler, begon zich met wandelaars te vullen, hier een kwieke Europeaan, daar een vermoeide Chinees; maar nog steeds bleef De Gys weg.

⊗ Het was bijna zonsondergang voor hij terugkeerde in een vierwielig rijtuig, getrokken door twee Shan ponnies met zilveren tuig. „*En voiture!*” riep hij uit, zijn zweep groetend omhoog stekend, „het is de tijd om zich te vertoonen.”

En een uur lang reed hij hen door de Rue Catinat langs het postkantoor, de stad uit door den Jardin des Plantes naar de kooien met stekelvarkens en de tijgerhokken, door lanen van rood zand, over kleine bruggetjes; liet zijn ponnies langzaam tusschen de vele rijtuigen en auto's stappen, waarvan de inzittenden bogen en verrast glimlachten; dan weer draafden zij door de leege lanen van tamarisken tot de schemering overging in diepe duisternis en zij alleen waren in de geurige stilte van het park.

(Wordt vervolgd)

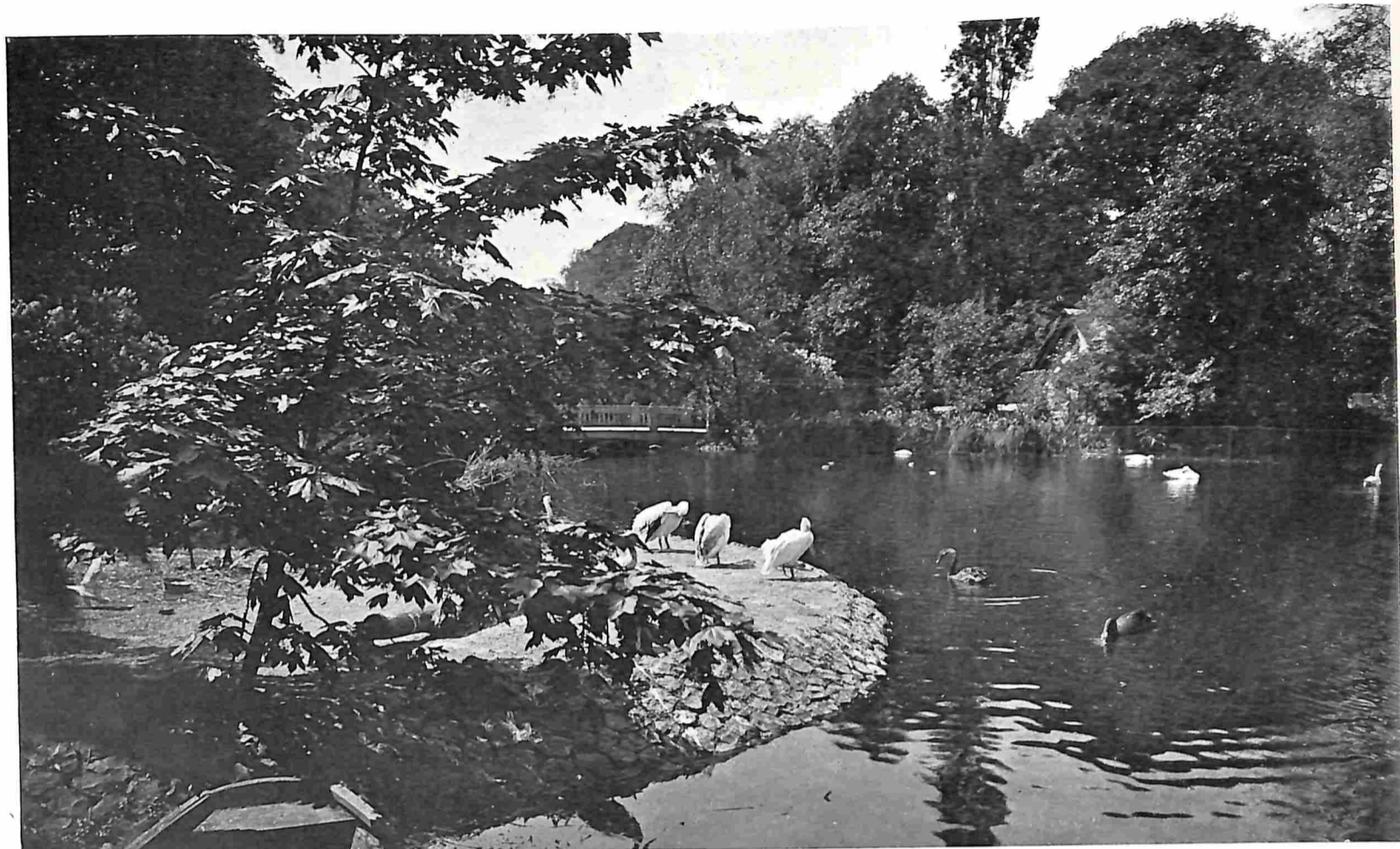

Foto C. Steenbergh.

EEN OORD VOL SCHOONHEID. AAN DEN ZWANEN- EN PELIKANENVIJVER.

EEN OORD VOL SCHOONHEID.

Voir tout en beau, c'est la sagesse!
AUG. RODIN.

WE gaan in meer dan één opzicht met snelle vaart door het leven, maar velen vragen zich af: Zijn we eigenlijk wel op den goeden weg? Werijden door de schoonste natuur met een vaart van 40 K.M. en liefst nog meer, terwijl toch al onze organen, onze psyche, is ingesteld op een maximum-snelheid van 5 K.M. Zoo wordt er druk gereisd, beter nog geraasd door landen en werelddeelen met soms als eenigen oogst: te kunnen zeggen, dat men er geweest is. Men gaat dansen aan zee en negeert er de prachtigste zonsondergangen. Zoo wordt er met onze rijpere jeugd uit de provincie gegaan naar Amsterdam, voor Tuschinsky en andere bioscopen, maar niet voor Artis. ☒ Artis! hoor ik al spottend zeggen, dat was goed, toen de kinderen nog klein waren, maar nu nog? Inderdaad, naar Artis gaan, wordt haast iets, waar een groot kind zich al voor schamen moet en waarvoor je als groot mensch bepaald wordt uitgelachen. Ba, ben jij vandaag naar Artis geweest, wat kinderachtig! zegt de gymnasiast tot de Backfisch, en op een damesvisite klonk het: Ga jij naar Artis? En je komt pas uit Parijs? En als ik dan antwoord, dat ik juist in den barokken Jardin des Plantes echt heimwee heb gekregen naar de natuurlijke rijkdommen van Artis, wordt er verbaasd langs me heen gestaard, want zelfs zeer ontwikkelden, die beleedigd zouden zijn als je hen schoonheidsblinden zou noemen, komen er graag voor uit, ja gaan er zelfs eenigszins trots op, dat Artis niets voor hen is. ☒ Ja, zooals zij Artis voor zichzelf en voor hun kinderen hebben misbruikt, is het ook niets. Want naar Artis gaan, dat beteekent slechts gaan naar een soort levend panopticum, geen beest overslaan, kijken, hoe gek dat beest is en hoe raar het andere, lachen om de apen, de lama's tot spuwen zien te brengen, niet ontbreken bij het springen van de zeeleeuwen, de welbespraaktheid van de papegaaien uitlokken, rillen bij het vleeschverscheuren van de groote roofdieren, den neus dicht houden bij de kleinere dito's en als het interessantste aan de oppassers vragen: „Is ie gevaarlijk, wat eet ie en hoe oud is ie?” ☒ Neen, Artis is geen levend panopticum, maar een oord vol van levende schoonheid, en in onzen tijd van aanplakbiljetten paste voor Artis wel een bord: Let op de schoonheid.

☒ Maar ook in Artis is genieten alleen mogelijk voor wie rustig komt kijken, niet voor wie er door komt hollen om alles te zien. Van onze kinderen kunnen we daarbij veel leeren. Zij hebben nog tijd voor hun opgaan in bewondering. Wij grooten hebben eigenlijk altijd haast, ook waar we genieten van iets schoons. Maar schoonheid vraagt ook ontvankelijkheid, en het is alleen nog maar de groeiende schare van ware natuurvrienden, die geen seizoen in Artis verzuimt; maar zij gedragen zich dan ook niet even grof, als een die bij het Rijksmuseum op één dag zichzelf alle zalen doorzeult en dan terugkomend naar waarheid kan verzekeren, dat hij van musea kijken ziek wordt; maar als fijnproevers die hun keuze weten te doen, en zoo door Artis gaande zal ieder beschaafde tot zijn verbazing misschien ontdekken, dat het natuurschoon van Artis hem veel nader ligt dan het schoon van menig modern kunstproduct. ☒ Laten we eens als schoonheidszoekers door Artis gaan. Dan treft het ons allereerst hoe mooi de tuin op zichzelf is. Het is de eenige grootere buitenplaats uit de Oude Plantage (het Middenhof), die nog als vroeger uitmunt door zijn prachtig geboomte, zijn schaduwrijke lanen, zijn sierlijken vijver, zijn fraaie bloemperken en mooie oranjerie. ☒ En nu de dieren: Een beest dat u misschien al dadelijk in een van de eerste boxen alleen dwaas en onsympathiek lijkt is de kameel, en toch, bij rustig beschouwen is er in de evenwichts-verhouding van zijn ruig bultig lichaam iets moois, maar kom het niet zien in de overgangsseizoenen, als de lappen bij zijn huid hangen, maar midden in den zomer of midden in den winter. ☒ In het reptielenhuis is het altijd weer de imponeerhouding der slangen, die ons boeit als een haast volmaakt voorbeeld van een sierlijk gebogen lijn. Vooral de kop van den brilslang staat dan prachtig omhoog. Zoo begrijpen we dat kunstenaars van alle cultuurperioden er door getroffen werden en dit schoon vastlegden in hun werkstukken. Door het kunstvolste mozaiek niet te overtreffen zijn de huiden van sommige dier slangen en de scherpe kleurcontrasten doen mooi — als in hun landschap — onder het zachte groen van het nieuwe reptielenhuis. Na elke vervelling vindt ge de fraaie tekening weer scherper naar voren gekomen. In het klein geven de salamanders een dergelijk genot bij het bekijken en ware artistieke prachtexemplaren zijn er onder de hage-

Foto C. Steenberghe.

EEN OORD VOL SCHOONHEID. DE BLOEIENDE ROTSTUIN.

dispen met decameleons; en de gehelmde basiliken doen aan als gevaarlijke draakjes uit poppendrama's. ☼ In een waar stukje tropisch landschap: onder palmen en pandanen, tusschen lianen, bamboe en suikerriet liggen volkomen in hun element de geweldige kaaimannen. Zeker, de ergste filmspanning van hun wreedheid missen we, maar elk onverwacht geluid of gezicht brengt hen in scherpe verweerstelling, en tot een levendig natuurtafereel waar zelfs niets bij gefantaseerd behoeft te worden, wordt het, al zij elkaar na gaan jagen met wijde schrikjagende opengesperde muilen en slaande staarten, met een ongelooflijk vlug keeren en wenden van de fraai geschubde logge lichamen, elkaar ontwijkende en onverwacht onder- en opduikende. Zóó volkomen in hun element voelen die kaaimannen zich in dit klein stukje oerbosch, dat ze jonge huishoudens opzetten, dat je ze nestkuilen kunt zien graven voor hun talrijke eieren, die ze soms 80 dagen achtereen onafgebroken bewaken. ☼ In het apenhuis, daar komt ge misschien alleen om uzelf te vermaken en inderdaad, het doen der apen kan onweerstaanbaar komisch zijn, ja zelfs humoristisch in den vollen zin van dit woord. Maar let ook eens op, hoe echt sierlijk ze gaan, aan staarten en handen elkaar vastgrijpen, slingerend in wijde bogen om de takken heen. Onze grootste kunstenaars hebben het ons trouwens duidelijk bewezen hoeveel treffend schoons kan worden vastgelegd bij de apen; en dat niet alleen door het schilderachtige in de teekening van huid en haren, in de mooie vachten en de teere vormen van de kleine aapjes zooals de muisgrijze slingerapen, maar van een roerende schoonheid kan zijn hun uitdrukking van angst, hulpeloosheid, woede of gezelligheid. En dat alles bij de apen, waar u niets dan „ongemanierdheid” of listigheid ziet. ☼ Niet enkel als ze gevoederd worden zijn de roofdieren een bezoek waard. Integendeel, de prachtige teekening der huiden van tijgers, jaguars en panters, rijk als de levendige teekeningen van sommige Oostersche weefsels, is het best te bewonderen als ze met droomende oogen ter neer liggen, en meer dan bij het verscheuren van hun voedsel, komt hun natuur en kracht uit, als ze tevoren met een lenig omzwiepen heen en weer sluipen voor hun tralies met fel glinsterende oogen en de

volle kracht van hun kop toonen bij het woedend voor zich uit blazen. Daarentegen kan de kop van een rustende leeuw van een werkelijk imponeerende majesteit zijn, waar je je klein tegenover voelt staan. Beeldgroepen van weer bijzondere aantrekkelijkheid kunnen de jonge welpen vormen, spelend met de moeder of met elkaar; maar het schijnt wel of al dit schoon voor vele beschaafden eerst overtuigend wordt, als het vastgelegd is in de klei van een kunstenaar. ☼ Het plastische schoon van olifanten schijnt de meeste menschen ook alleen maar op te vallen van.... de vele miniatuurolifanten op hun étagères. Maar een indruk als een prachtig stuk brons, van iets waarlijk monumentaals, geven bij voorbeeld 'swinters de drie olifanten, door den oppasser in een hok gelokt, met uit de bovenvensters het felle zonlicht tot achtergrond, doch voor wie dan nog alleen letten op het komen en gaan van de snuiten door de tralies, gaat dit schoon ongemerkt voorbij. En toch, de dieren in Artis verdienen volkomen dezelfde toegewijde aandacht als waarmee een kunstproduct bekeken wordt. ☼ Heeft u wel eens rustig de Indische buffels bekeken? Hoe prachtig de koppen zijn opgebouwd? Vooral bij den gauwer is het verlopen van de zware driehoeken der horens in de machtige welving der voorhoofdslijn misschien wel een van de mooiste krachtlijnen in de natuur, die ons onwillekeurig de stierkoppen van Assyrische paleizen in de gedachte brengt. De meest verfijnde onder die bultrunderen is wel de Brahmanenzeboe, met zijn zachte zilverwitte en blauwe tinten en den edel gevormden kop. Geen wonder dat deze veredeling van zijn ras waardig gekeurd wordt om bij de Hindoe-feesten de godenwagens voort te trekken. Echte ontombare oerkracht typeeren daarentegen onder de runderen de Amerikaansche bison; in ruigte en in hun massieve vormen zijn die donkere kolossen als levende resten uit een verdwenen oerwereld. Inderdaad is zijn Europeesche broeder, de wisent, met zijn prachtvacht in Artis een kostbaar specimen van een zoo goed als uitgestorven soort. Als hij zoo rustig staat onder den kastanjeboom van zijn box, hebben we maar de hekspijlen weg te denken om hem ons voor te stellen in 'n Middeleeuwsch oerwoud.

(Slot volgt).

J. M. STERCK-PROOT.

DE MISLUKTE RUSTKUUR.

MAN was niet goed. Zijn zenuwen waren hem de baas, en zijn aangeboren zachtmoedigheid had zich als bij tooverslag in kwaadaardigheid omgezet. Hij was in zijn tegendeel verkeerd, om het wijsgeerig uit te drukken. Hij was, familiaarder gesproken, zijn eigen antipode geworden: overdag sliep hij, tusschen twee voetstappen, tusschen twee happen eten, plotseling in; des nachts slaagde hij er niet in het nerveuze oog ook maar vijf minuten te luiken. Zijn hoofd was loodzwaar, en vederlicht tegelijkertijd. Het loopen vermoeide hem en het stilzitten niet minder. En zijn gezicht hield, om zoo te spreken, gelijken tred met zijn verdere ledematen: op een ochtend zag hij er zóó naar uit, dat zijn vrouw in een smakelooze grap geloofde: dat hij zich namelijk als overledene gegrimmeerd had. **¶** Vrouw meende toen, dat het „nou wel mooi” geweest was, en gebod den melkboer op den hoek, den medicus te telefoneeren. De medicus verscheen, en schreef een rustkuur voor. Een rustkuur in een stille omgeving. Op het land. **¶** Met veel moeite werd zulk een omgeving gevonden: een achteraf gelegen streek, waar landschappen en schoone vergezichten niet gedurende den ganschen dag door het stof der auto's onzichtbaar en derhalve overbodig werden gemaakt, en de infame grauwen en snauwen dezer prettige monsters slechts van verre doordrongen. Daar werd een gemeubeld optrekje gehuurd en na eindelooze bedisselingen streken Man en Vrouw er neer. Voor de rustkuur.

¶ Eerste dag der kuur. — Vrouw was de sjovale slaapkamer aan het inspecteeren. Man was na veel vijven en zessen in de woonkamer in een ruststoel geïnstalleerd. **¶** Plots verneemt de inspecteerende Vrouw een dof gerommel als van instortende perceelen. Het komt uit de woonkamer, en met de beroerte op het lijf ijlt zij daarheen. Ze rukt de deur open, en besterft het... de kamer, daareven nog zoo vriendelijk verlicht, is in een dikke duisternis gehuld.

Foto C. Steenbergh.

EEN OORD VOL SCHOONHEID. PELIKANENSIESTA.

„Ingestort... ingestort met man en muis,” kermt ze. Doch met de trillende vingers vooruittastend bespeurt ze, dat ze de deur der woonkamer in haar verbouwereerdheid vergat te openen, en ze nog in het stikdonkere portaal verwijlt. Ze herstelt haar verzuim, en wat ze nu ziet, legt de laatste hand aan haar narigheid. Een ledige plek wijst de plaats aan, waar de ruststoel, die haren man bevatte, daareven stond. Iets verderop ligt de stoel ondersteboven, in gezelschap van een zoogenaamde étagère die in een zee van verbrijzelde snuisterijen zwemt, en een vogelkooi, waarin de kanariepiet roerloos neerligt als een klutje gele haakwol. Tusschen deze verwoestingen staat Man en wrijft zich alle lichaamsdeelen bijna gelijktijdig. Zijn gelaat is verwrongen als in een lachspiegel, en hij stoot een zacht gekreun uit. **¶** „Wat voer jij uit?” bitst Vrouw, door den schrik kwaadaardig. „Ik wou een vlieg vangen,” brengt Man hortend en stootend uit. „Al die herrie om een onnoozele vlieg?” vaart zij uit, terwijl ze begint met in den chaos wat orde te brengen. „Haha,” lacht hij verwoed, „een onnoozele vlieg. Een on-noo-ze-le vlieg!??” En terwijl zij als een razende met de kooi schudt om de gele klutje wederom tot het leven terug te roepen, grijpt hij het nieuwsblad, dat geopend op de tafel ligt, en wijst met trillenden vinger een artikel op de voorpagina aan. „Haha,” schreeuwt hij, „een onnoozele vlieg! Een onnoozele cholera-epidemie! Een onnoozele pest! Typhus, melaatschheid! Lees maar eens. Lees maar eens.” **¶** Vrouw buigt zich over het nieuwsblad, en leest den kop: „Roeit de vliegen uit. Zij zijn de doodsvijanden van de menschheid.” Tot zoover in vette letters. Daaronder in gewone kolomletters: „Deze weerzinwekkende vuile wezens worden geboren en leven bij voorkeur in uit-

werpselen, sputum en afval. Met hun steken veroorzaken zij bloedvergiftiging en besmettelijke ziekten. Nadat zij zich vergast hebben aan rottende kadavers en andere vuilnis, strijken zij neer in onze suikerpotten, op onze vleezen, in de melk en pappen, in de geleien, jams en vladen, en op de monden van volwassenen en kinderen en infecteeren deze”... **¶** Vol namelooze verwarring kijkt zij op naar het gelaat van haar echtgenoot, dat in bloeddorstigheid van uitdrukking van haar echtgenoot, dat in bloeddorstigheid van uitdrukking met een koningstijger wel concurreeren kan. „Wat zeg je ervan? Wat zeg je ervan?” grijnst hij en slaat de armen ten hemel. „En als je je hier nog roeren kon, maar daareven... Mensch, ik had er een. Onverbiddelijk. Geen ontkomen aan. En daar rol ik over dien verwenschten inboedel. „Bestrijdt, doodt, vernietigt de vliegen” staat er in de krant. En wat mij betreft, niets liever. Maar als je geen ruimte hebt, houdt alles op. — En tòch...” voegt hij er eensklaps aan toe, terwijl hij een zich verplaatsend zwart lichaampje op het nieuwsblad volgt, „en toch... wat let me!” **¶** Zijn oogen bliksemen. Wild slaat hij de hand naar het dier, natuurlijk zonder het te raken. In machteloze woede slaat hij dan in de lucht, naar de hanglamp, naar het porceleinen engeltje dat daar onderaan schommelt. De kap slaat in diggelen, de engel in gruzelementen. **¶** De man is wit van woede. Zijn gewoonlijk ziellooze oogen schieten vuur. Zijn mond is vochtig van de zeever. De arme stakkerd voert nog eenige bliksemnelle armoefeningen uit, terwijl zijn beenen zoo geweldig beven dat men van wapperen zou kunnen spreken. Dan laat hij zich hijgend en puffend in den ruststoel vallen, waar hij geruimen tijd in liggen blijft. Een flauwte hangt

hem als een zwaard van Damocles boven het hoofd. **¶** De echtgenoot zet zich tegenover hem, gereed om toe te schieten bij het minste alarm. En walging grijpt haar aan. Ze gruwet van hun verblijf hier op het plateland, vlak bij het boerenerf, waarvandaan de ignobelevliegen hun optrekje bestormen. Haar hart draait in haar lijf om, zooals zij het zelf zoo pittoresk noemt. **¶** Haar walging groeit echter zoo mogelijk

nog, als zij het artikel verder leest, en deze walging zet zich, met uw verlof, bijna in daden om, als zij de teekening beziet, welke bij het artikel is afgedrukt. Deze teekening stelt een, duizendmaal vergroote vlieg voor, door den kunstenaar juist op het oogenblik verschalkt dat zij doende is uit de griezelige slurf haar speeksel te gieten over een appetijtelijk biscuitje. Haar walging stijgt nog bij de gedachte dat ze zoo juist een kopje koffie heeft leeggedronken na er een vijftal overleden vliegen uit te hebben opgevischt. **¶** Thans speelt zich wederom een nieuwe episode af. Een vlieg heeft op het eerbiedwaardige voorhoofd van Man plaats genomen. Pats! Klets! Hij mist het dier, maar raakt zichzelf en dat met zulk een geweld dat een schedelbreuk niet tot de onmogelijkheden gerekend worden mag. Man springt op, klapt in de handen in alle richtingen, met de duidelijke bedoeling het gehate insect tusschen de palmen te verpletteren, maar het dier ontsnapt telkens, wat zijn handgeklap op een langzaam doch waardeerdend applaus voor deze behendighedsprestatie gelijken doet. Nu struikelt Man, en zoekt steun bij een tuimelende theetafel; de zes koppen en schotels, suikerpot, lepelvaas, denis. Nog feller vertoorn door dezen schrikkelijken schade-post, grijpt de man een stoelkussen en werpt het naar het insect. Het kussen scheert langs den schoorsteenmantel, waar het een porceleinen heer en dame uit 1830, een biscuit vaas en twee sierlijke kristallen kandelaars als wegmaait. De Man, uitgeput, laat zich in zijn ruststoel zakken, d.w.z. niet zoozeer erin, maar eraast, wat hij in zijn nerveusheid echter niet eens bemerkt. **¶** Hij is nu deerniswaardig om te zien. Vrouw weet niet wat aan te vangen. De dokter had

haar gezegd hem „elke emotie te besparen”, dan zou hij wel weer spoedig de oude zijn, maar zooals het er nu van langs ging, zou hij binnen vier en twintig uren waarschijnlijk ongeneeslijk krankzinnig wezen. ☼ Zij poogt den patient wat te sussen, en voor het oogenblik lukt dat ook, doch nauwelijks is de man een weinig tot zichzelf gekomen, nauwelijks heeft de bezorgde echtgenoot de diggelen van den vloer geschuierd, en staat zij gereed om de gebeurtenissen aan de eigenaarster, die ernaast woont, te gaan rapporteeren, — als de oogen van den patient zich op een bewegend, donker voorwerp vestigen en hij eensklaps naar den wand vliegt om een blauw Delftsch bordje, een kostelijk ingelijste prent en een spiegel af te maken. ☼ Vrouw jammert van angst en tracht hem te kalmeeren, doch een blik vol doodelijken haat is het antwoord. Met een woest gebaar van bedreiging treedt hij op haar toe. Zij wijkt uit, en het blijkt dat zijn haat en bedreiging althans haar niet hebben gegolden, want hij blijft doorloopen tot aan den wand achter haar, en slaat een console met beeldjes tegen de vlakke. ☼ De schreiende vrouw ziet den toestand pikdonker in. Haar man met volledigen waanzin bedreigt en bovendien met een schandelijk failliet, want naar menselijke berekening zou een schade als hier van minuut tot minuut werd aangericht, nimmer met hun schamel traktement en spaarduiten uit te delgen zijn. Hij moest tot elken prijs tot zichzelf worden gebracht. Ze tracht hem te naderen, en, hijgend en afgejaagd als hij is, hij laat zich naderen. ☼ „Ga nu eens zitten”, vermaant ze hem, en ze leidt hem aan de hand naar den leunstoel. „Luister nu eens, man,” zegt ze, „je bent hier voor rust gekomen, en je mag je niet zoo opwinden. Die jacht op die vliegen maakt je zoo overstuurd, dat je over een uur wel voorgoed in mekaar zal zakken. Afgezien nog van de reuzenschade die je aanricht. Ik voor mij geef nog geen gulden voor den fijnsten inboedel zoolang jij er middenin zit met ook maar een vlieg tegenover je. . . . Maar geloof me alsjeblieft, dat jagen geeft niks niemendal; ten eerste raak je ze toch niet, ten tweede: al raak je ze, dan is het toch verspilde moeite, want voor elke vlieg komen er minstens twaalf andere in de plaats.” ☼ „Haha,” gilt de patient eensklaps, „ha, daar zit weer zoo'n ellendeling!” En hij vliegt overeind. „Wacht, jij menschen-moordenaar. Jij longen-, lever- en nieren-besmetter, ik zal je even afdrogen. Jou bacillendrager, ik zal je luiken dichttimmeren, smeerpoots.” ☼ Met groote inspanning weerhoudt Vrouw hem, en ontwikkelt een nieuwe en betere strategie: ze zou horren koopen voor de vensters, lijmlinten ophangen, en zoo voorts. Die dan toch nog bleven rondvliegen zouden ze voorzichtig doodmaken, zonder den heelen inboedel in den grond te boren. „Als ik ze zie,” valt Man uit, „word ik razend. Ik moet er op los.” ☼ Terwijl hij zoo spreekt staart hij als in hallucinatie naar het plafond, waarop de vliegen met hun zuigpooten vastgeklemd gezellig rond passagieren, ondersteboven. „De monsters,” hijgt hij, „de hyena's, de lammergieren. . . . wie weet waar ze nu vandaan komen, van welke mestvaalten, beerputten of rottende kadavers. . . .” Vrouw onderbreekt zijn gruwelijken woordenvloed met haar telkens herhaald voorstel om wapenen te gaan inslaan tegen het vliegengevaar. En vermoeid en zonder weerstand geeft Man eindelijk toe. . . . ☼ De kamertjes prijken met lijmlinten, in flesschen gestoken, lijmlinten overal opgehangen, borden met formaline-oplossing, alom neergezet. Voor de ramen stonden horren. Het hielp. Althans gedeeltelijk. Er liepen er nog verscheidene

Foto C. Steenbergh

EEN OORD VOL SCHOONHEID.

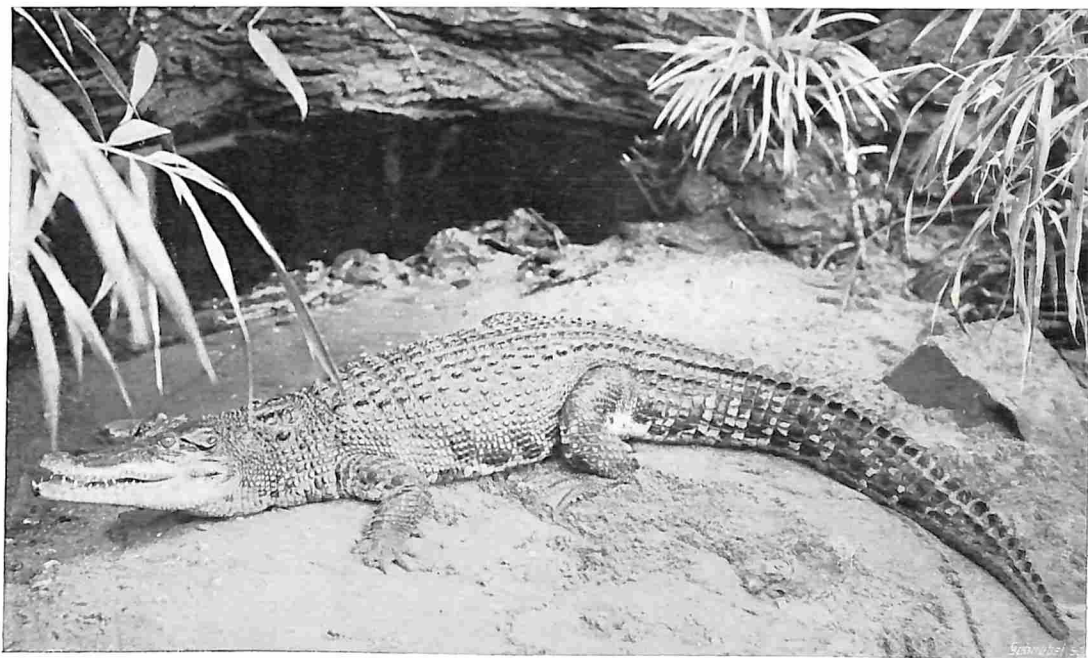
HET CACTUSSENPERK BIJ DEN GEDENKSTEEN VAN PETER ARTEDI.

langs zoldering en muren, en de patient in zijn blinden haat was niet bevredigd met de honderden lijken, die alom aan stokken en linten hem aangrijnsden. Overal liep hij rond met een afgedragen pantoffel en strekte zijn jacht nu ook uit tot gangen en portalen, ja, tot de naburige boerderij, en sloeg ze deerlijk meestal mis maar nu en dan toch ook raak. Eilacy, de oogst van insecten was op geen stukken na in verhouding tot de ontzaggelijke inspanning en den pijlsnellen achteruitgang van zijn zenuwgestel. ☼ Lieve lezers, veel te vertellen heb ik niet meer. De rustkuur mislukte in optima forma. Met veel beleid en list zag Vrouw kans, zonder al te veel schade van het optrekje af te komen, en na eenige dagen voerde zij haar geteisterden echtgenoot wederom in den schoot van hun bovenverdiepinkje in de stad, met het oogmerk hem daar van zijn mislukte rustkuur genezing te doen vinden. ☼ Het verhaal is hiermede feitelijk ten einde. De rustkuur was mislukt. Of Man erboven op kwam, of tengevolge van zijn hygiënische razernij stierf, doet niet meer ter zake. Ik weet het zelf niet en u kunt het krijgen zooals u het hebben wilt. Ik stel u echter voor, hem in het leven te laten. Er wordt tegenwoordig toch al zoo geklaagd over pessimisme bij de schrijvers.

JOB STEYNEN.

Ontvangen boeken.

De Uitgevers Maatschappij Kosmos te Amsterdam zond ons No. 117 en 118 van de reeks „Weten en Kunnen”, afdeling Fotografie. (Handleiding voor amateur-fotografen door W. L. J. G. van Ewijk w.i.).

EEN OORD VOL SCHOONHEID.

INDISCHE KROKODIL IN HET REPTIELENHUIS.

INDISCH BLOEMRIET ALS SIER- GEWAS VOOR SERRE EN TUIN.

ER is een tijd geweest, dat het Bloemriet, *Canna*, zeer in de mode was, en schooner gewassen, zoowel wat blader- als bloementooi betreft, kan men zich voor serre en tuin in den zomer moeilijk denken, sedert de Fransche kweekersfirma *Crozy*, en in navolging van deze, andere firma's in Frankrijk, Hongarije, Duitschland en elders, zich beijverd hebben door kruising van de mooiste soorten en de beste verscheidenheden, telkens schonere vormen in de cultuur te brengen. ☼ Inderdaad, als men die producten van onverdroten arbeid vergelijkt met de vroeger gekweekte oorspronkelijke soorten en verscheidenheden, waaronder vooral het Indische Bloemriet, de *Canna indica* L., een groote plaats inneemt, dan ziet men eerst hoeveel de plantenliefhebbers ten opzichte van de veredeling van het Bloemriet aan de vlijt en arbeid der kweekers te danken hebben. Hoe zijn de bloemen vergroot en verfraaid, naar vorm en kleuren! Hoe flitst, fel en vurig, het scharlakenrood der bloemen van verscheidenheden als *Feu Poitevin* en *Illuminator Poitevin*, hoe laait vol schittering, het menierood van de prachtige *Feuermeer*, en welk een gloed straalt er af van de cardinaalroode bloemen van *Oiseau de Feu!* Tot welke heerlijke flambouwen verheffen zich voorts de bloeiwijzen van *Mad. Crozy*, de bloemen helder vermiljoenrood met gouden rand, van *Souvenir d'Ant. Crozy*, waarvan het vermiljoen dieper van gloed is en breeder de gouden rand. Als een schaterlach breken daartusschen de bloemen van *Arlequin* naar voren, zwavelgeel met groote, kastanjebruine vlekken, en van *J. B. van der Schoot*, donker citroengeel met purperen spikkels; en van welk een Oosterse kleurigheid is *l'Or du Rhône*, goudgeel met Indisch rood gevlekt en gemarmerd. ☼ Maar er zijn ook zachte kleuren, zooals de rosekleurige *Flamand rose*, en de *Mad. Henry Guillaud*, welker bloemen een rose zalmkleur bezitten, overgaand naar Bengaalsch rose. En is ook *Melpomène* niet bekoorlijk in haar zalm-rose kleedje of de *Antoine Rivoire*, welke rose gekleurd is met kersroode nuance; of *La Victoire*, waarvan de kleur zuiver rose is? Hoe vroolijk van glans zijn ook *Oiseau d'or*, heldergeel en *Felix Ragot*, welker bloemen goudgeel en lichtelijk rose gemarmerd zijn! ☼ Er zijn ook zeer lichtkleurige *Canna's*; maar zuiver-witte, waarop het verlangen en de pogingen der kweekers onafgebroken gericht waren, is het tot heden nog niet gelukt te winnen. Wel is men het ideaal dicht genaderd, maar steeds is nog een gele tint in de bloemen aanwezig. Een paar der lichtstkleurige zijn *Candeur* met roomwitte bloemen, die later bijkans wit worden, *Voie lactée*, iets geler van tint, maar ook naar wit verbloeiend, *Jeanne d'Arc*, als voren, maar lichtelijk karmijnrose gestreept. De verscheidenheid *le Lys* is bijkans wit, met rose strepen. ☼ Alle tot hier genoemde verscheidenheden, bezitten groene bladen. Maar er zijn ook tal van verscheidenheden met even prachtig gevormde en gekleurde groote bloemen, waarvan het loof purperbruin of bronsgroen van kleur is, zooals *Souvenir du Président Carnot*, welke bloeit met levendig vermiljoenroode bloemen. Diep gloeit weer het scharlakenrood van *Papa Huber*, hetwelk door de donkerder vlekjes op de bloembladen te warmer gloed erlangt, terwijl de donkerpurperen bloemen van *Dr. Vidal* tintelen als edele, vurige wijn. Heel opvallend zijn de donkerbladige verscheidenheden met oranjekleurige of gele bloemen, zooals *Abricot* en *Sémaphore*, van welke laatste de goudgele bloemen helder tegen het donker loof oplichten; en *Frau Andressen Möller*,

Foto C. Steenbergh.

GETIJGERDE VARIËTEIT VAN
INDISCH BLOEMRIET.

welke donker citroengele bloemen voortbrengt. ☼ Ze zien er „Oosterscher” uit, die bronsbladige verscheidenheden, dan de groenbladige, misschien niet zoo vroolijk, maar mystieker, van een verborgen gloed en ingehouden kracht. Heerlijk is de *Frau General von Alten*, wier scharlakenvermiljoenroode bloemen versierd zijn met een gelen rand en een geel centrum. De vuurroode bloemen van *Edouard André* zijn levendig geel gemarmerd en gevlekt en *Abel Chatenay* prijkt weer met oranjeroode bloemen, terwijl die van *Feu Magique* van meekraproode kleur zijn. ☼ Aan den brillanten kleurenrijkdom ging gepaard een ingrijpende wijziging in vorm en kleur van het loof, en den hoogtegroeier planten. De bladen, bij *Canna indica* ovaal van vorm en in een spitsen punt uitlopend, vertoonen zich bij de verschillende verscheidenheden langer en smaller, of, omgekeerd, korter en breder; ook de habitus van het gewas onderging belangrijke wijzigingen. Er zijn verscheidenheden van nauwelijks 50 c.M. hoogte, andere, welke tot 2 M. en meer hoogte opgroeien. De meeste verscheidenheden echter worden

in bloei van 75 c.M. tot 1.25 M. hoog. ☼ Interessant is het na te gaan hoe de verschillende eigenschappen van onderscheidene soorten zich in de hybridische nakomelingen tot veelal gelukkige combinaties verenigd hebben, waardoor hare decoratieve waarde die der oorspronkelijke soorten vaak belangrijk overtreft. ☼ De *Canna's* zijn zomerbloeisters en ontplooiën haar bloemen het schoonst in den nazomer en herfst, van Juli tot in September, in kassen zelfs tot in November. Wie een serre heeft of kassen, welke 's zomers leëg staan, die kan van het Bloemriet veel genot hebben. Het forsche, tropische gewas met den weelderigen bladertooi, en de daarboven statig zich verheffende flambouwen van gloeiende of sprekend gekleurde bloemen, maken het beschouwen dier planten tot een vreugde. ☼ Deze planten verlangen volop zon, voedzamen grond, ruime potten, en, in den vollen groei, veel water. Bij de kweekers kan men van gedeelde wortelstokken in kleine potjes opgekweekte jonge planten bekomen, welke men thans in grootere potten kan overstolpen. 't Is daar nu de tijd voor! En als de planten goed doorgroeien, kan men ze later nu en dan wat vloeimest geven, tweemaal per maand, en dan liefst des avonds of bij betrokken lucht. Men zal dan ervaren hoe voorspoedig de planten zich zullen ontwikkelen en hoe rijk ze kunnen bloeien. ☼ Men kan de *Canna's* zomers ook buiten kweken en daarvan heerlijke groepen samenstellen, maar vaak zijn onze zomers te koel om daarvan altijd succes te mogen verwachten. Evenwel, op zonnige, windvrije plaats, in goed voorbereiden bodem, kan het gelukken. En als men dan nog onder de teelaardelaag een 50 à 60 c.M. dikke laag grof blad, stroomend of ruigte heeft kunnen brengen, zoodat er eenige bodemwarmte kan worden ontwikkeld, dan kan met meerdere zekerheid op succes gerekend worden. Men maakt zulke beplantingen eind Mei in orde, en kan de groen- en purperbladige verscheidenheden afzonderlijk of door elkander planten, of wel, ook wat de bloemen betreft, eenkleurige, of meerkleurige groepen maken; maar gemengde groepen zijn m.i. het mooist. ☼ Maar hoe ook aangebracht, altijd verleenen deze planten aan den tuin een echt subtropisch aspect! ☼ In het najaar, begin October, neemt men de planten uit den grond op, snijdt het loof even boven de wortelstokken af, en overwintert deze op een niet te kille plaats, bijvoorbeeld in een gematigde kas. De in potten gekweekte planten kunnen langer doorgroeien en haar loof tot na het uitbloeien behouden. Ze kunnen in haar potten overwinteren, en worden zoo onder het tablet van een kas of serre weggezet tot het volgende voorjaar.

A. J. VAN LAREN.

BERGDORPEN.

„D E Asschepeesters van de Côte d'Azur", heeft een Engelsch toerist de dorpen genoemd, welke, in de onmiddellijke nabijheid van 't cosmopolitische en mondain verkeer langs de Riviera gelegen, toch 'n bijna middeleeuwsch primitieven bouwtrant en schilderachtigheid hebben bewaard. . . . En dat lijken ze. . . . ! ☼ Saamgeveegd lijken ze op de vaak steile hellingen der bergen, de huizen van grauwen bergsteen saamvloeiend met de rots, waarop ze staan, van dezelfde verweerde kleur, van dezelfde aftandsch uitzierende brokkeligheid. Zóó verschillend, van wat we ons in Holland van een dorp voorstellen, dat de grootste armoede bij ons er vaak als een zekere welvaart tegenover staan zou, indien we alleen oordeelden na den eersten indruk. Maar de grove keien der bestratingen (de smalle straatjes of stegen, zouden wij ze noemen), de grauwe huispuien, meest van natuursteen, en dan grof, of verveloos met een cementlaag bestreken, met daken van berglei, als slordige grijze dakbedekking, welke slechts er los overgestrooid lijkt, of saamgeschoven zonder betere bevestiging, doen alles wonderlijk haveloos en poover lijken. ☼ Uit de verte gezien, schijnen ze met den berg vergroeid. Eze b.v., van de Grande Corniche af gezien, gelegen boven op een rotspyramide, lijkt een kroon van graniet, boven een mantel van steen. . . . Een arendsnest is 't, 450 M. hoog, waarbovenop niet veel meer plaats is, dan net voor de eenige honderden inwoners, die het telt, gedrongen om den ouden Saraceenschen burcht, die het aanzijn schonk aan het dorp, in de roe eeuw, toen deze kust onder de Mooren stond en toen La Turbie, St. Agnes, e.a. in evenzoo vele burchten waren herschepen, een geheel vormend met de rotsen, waarop ze gebouwd waren, en onneembare rooversnesten gelijk. ☼ Want overal waar we hier afdwalen van den grooten weg, waarlangs het moderne verkeer voert, en waar we even in de bergen terecht komen, vindt ge die sporen van heel oude perioden, overblijfselen van Saraceenen, of Romeinen; van Gothen of Lombarden, die langs deze kusten getrokken zijn, gene op weg naar Gallië, deze op weg naar Italië, maar allen een onrust op hunne tochten verspreidend, welke de inwoners er toe bracht, zich degelijk te beveiligen in hunne nederzettingen, en wat uit de buurt der groote wegen te blijven. Of we het daaraan toe moeten schrijven, dat zoo vele van deze dorpen méér hangen aan, dan staan op den bergwand, gebouwd zijn vlak aan den afgrond, vaak zoo, dat de huismuur z'n voortzetting vindt in een diepe ravijn? . . . Zeker is, dat thans nog het bereiken ervan een fiksche klim vereischt, en men binnenkomt langs kronkelpaden, smal en steil, en in de rots uitgehouwen, welke dengene, die hier eens met minder vreedzame bedoelingen zou wenschen binnen te dringen, toch een minder veilige toegang lijken moest. We vinden ze op velerlei hoogten, geklauwd tegen het reusachtige bergglijf, saamgedrongen rondom een dorpskerkje, veelal temidden van zilvergroeene olijfboschen, en heel aan den rand van een hellend plateau, zoodat we denken moeten, dat het er op 'n oogenblik eens af zal komen glijden. Een bijzonder voorbeeld hiervan is Saorge, waar alle straatjes steil afdalen naar een honderden-meters diepen bergtrechter, waar alle huizen een paar meter in hoogte onderling verschillen, en waar het, dunkt me, een lust moet zijn, in dezen tijd, nu er ginds boven sneeuw op de bergen ligt, een „straatje om" te maken. Gewoonlijk wordt de „straat" gevormd door eenigszins hellende breede traptreden, van grove keien.

BERGDORPEN.

EEN OUDE DOORGANG IN LA TURBIE.

Ook in Eze is dit zoo, en overal waar het flink steil is; gelukkig dus maar, dat, hier in de buurt tenminste, de sneeuwperioden niet lang duren op de bergen, en er van ijzel geen sprake is. . . . je kondt anders wel eens vlugger beneden zijn, dan je bedoeld hadt, en het lijkt me niet onmogelijk, dat als je zoo'n straatje afgaat, om naar b.v. je kruidenier te gaan, je bij je wat lager wonenden barbier terecht komt. . . . Om dit te voorkomen zijn er echter bespijkerde bergschoenen, al dien je in dergelijke plaatsen toch nog geroutineerd te zijn, om je fatsoenlijk te bewegen. ☼ Maar daar staan andere voordeelen tegenover. . . . Wat evenaart, als je woont aan zoo'n rand, de gevoelens, welke je overmeesteren, wanneer je 's morgens je vensters openend, je als in een vliegtuig boven de gansche streek waant, wijd uitziet tot in wazige blauwe verten of over de lagere heuvelen tot de strakke blauwgroene zeevlakte? . . . Welk een ruimte om U, indien ge uit het venster geleund, niet, als gewoonlijk op de straat ziet aan uw voet, maar in een diep groen dal, recht-beneden, waar de olijven hunne mazen schaduw werpen op den gouden rotsgrond, waar op den bodem een roomblanke weg zich kronkelt langs de bergflanken, stijgend, in breede lussen, gelijk afgewikkeld tresband, terwijl de bloemen ranken langs

BERGDORPEN.

EEN BERGDORP IN DE VALLEI VAN DE VAR.

opstallen werden afgebroken, de paden vernietigd, de boomen omgehouden, de tuinen vernield, de slooten gedempt. *Pomona*, die haar vruchtboomen zag omverhalen, *Pan*, wien men z'n weilanden ontroofde, *Flora*, wier hoven werden vertreden, *Bacchus*, wiens wijngaarden niet werden ontzien, protesteerden tevergeefs. De vroedschap had op 30 Januari 1662 de plannen van *Daniel Stalpaert* goedgekeurd en alles werd genivelleerd, wat weggeruimd moest worden om de trotsche, breede grachten te kunnen graven, de schoone rondbogige bruggen te bouwen, de rechte straten af te perken, die uit de oude stad naar de nieuwe poorten leidden. ☞ De Utrechtsche straat was de verbinding tusschen de oude- en de nieuwe Ossenmarkt. Die plek was van veel gewicht voor de burgerij. Alle jaren kwamen schepen vol magere ossen uit Denemarken, om zich in de malsche Hollandsche weiden dik en vet te eten, en in November kwamen ze weer ter markt. Ze werden aan de burgers verkocht en mee naar huis genomen. Want de Amsterdammers hadden de slacht aan huis en ze zorgden er voor, den heelen winter en nog langer, 'n goede hoeveelheid pekelfleesch in voorraad te hebben. De oude ossenmarkt en de daarnaast liggende paardenmarkt met 'n renbaan en 'n pikeursplaats lagen buiten de Regulierspoort. Die poort stond op de plaats, waar nu 't Rembrandtsplein zich bevindt. Op die plaats waren hooge schaduwrijke boomen. Onder die boomen vermaakte zich de jeugd met allerlei spelen, of rustte er uit van 't kaatsen op de banen van het Singel. En al die pracht moest nu verdwijnen, tot hevige verontwaardiging van jong en oud. Jan de Vos trachtte de jammerende Amsterdammers te troosten: Caesar had 't heilige bosch wel moeten omhouwen om Massilia te veroveren. Zoo moest Amsterdam de fraaie iepenboomen opofferen om 'n stad „vol fraaie huizen” te krijgen. Het was niet anders dan „nooddwang”, dat het veld van z'n kroon moest worden beroofd. Maar op de nieuwe ossenmarkt bij de nieuwe poort zouden ook weer boomen komen, en de *Bouwkunst* troostte de *Plantnijf* met de woorden: „Indien gij planten wilt, zoo volgt mij, want men steekt een plaats af bij de poort, die meer dan deez' zal brallen; en zij bracht haar bij de wallen en toonde haar de grond van 't aangehoogde veld.” De iepen groeiden welig en de nieuwe Ossenmarkt werd 'n pracht der oogen; met de singels 'n ware lustwarande. ☞ Helaas, twee eeuwen later kreeg „de koopmarkt van Europa” het alweer zóó benauwd, dat „haar vest van een scheurde”. De nieuwe ossenmarkt moest plaats maken voor Volkspaleis en Frederiksplein. „Maar voor de oude Buitensingel” (zegt D. C. Meyer in het Amsterdamsche Jaarboekje van 1888) „kreeg Amsterdam de bocht van de Heerengracht in de plaats; thans moeten wij een schoone Buitensingel missen, om leelijke en vervelende straten te zien verrijzen.” Rondom het plein, dat ontstond door het slechten der wallen en het dempen der vest, werden de erven in 1664 tegen hooge prijzen verkocht, op den hoek van de Utrechtsche straat zelfs tegen / 60.— den vierk. Meter. Van 1669 af heeft 't plein tot Botermarkt gediend. Het werd tevens de hoofdzetel van de Amsterdamsche kermis. Ruim twee honderd jaren later werd het fraaie plein, aan den vorst van Neerlands schilders gewijd, een frissche, groene oase van hooge boomen, sierlijke struiken en kleurige bloemen te midden der huizenwoestijn. Maar al wederom moeten, nu in *onzen*

tijd, slachtoffers vallen uit „nooddwang” voor de eischen van 't verkeer. 1) J. SCHUITEMAKER Cz.

1) Terwijl de fraaie, gelukkig regelmatige plantsoenaanleg waarmee thans het plein gesierd is, gebiedend eischt, dat ook de drie bij het standbeeld ten onrechte gespaarde boomen verdwijnen. Hoe mooi zij op zich zelve mogen zijn, zij misstaan in *dit* plantsoen. RED.

HOEVEN EN KLAUWEN.

DOOR G. D. ROBERTS.

5) IEDEREN nacht kampeerden zij, en bij het aanbreken van den dag hadden zij op hun onvermoeide paardjes den langzaam voorttrekkenden troep al weer ingehaald. Het spoor der afgestroopte roode lichamen voedde al de wolven, coyotes en aasdieren op mijlen in den omtrek tot oververzadiging en vormde een schandvlek op de schoone natuur der dalen. Deze bezoeking duurde vijf of zes dagen en verspreidde schrik tot diep in het hart van den troep. De bisons versnelden geleidelijk hun gang, gunden zich weinig tijd om te eten en slechts juist zooveel rust als noodig was voor het onontbeerlijke herkauwen. Ten slotte trokken de blanke moordenaars, verzadigd van slachting, zich terug en dadelijk vertraagde de troep — nu met zoowat een derde geslonken — zijn gang en scheen te vergeten hoeveel hij te lijden had gehad. Phlegmatisch en kort van geheugen als zij waren, waren de kudden al weer tevreden gesteld door een dag van zwaren regen, die het stof deed zakken en hun vel verfrischte, terwijl het ruwe gras der vlakten er des te lekkerder door smaakte. Maar de ongerustheid van Bruinen Stier verdubbelde en hij bleef zoo voortdurend opletten, dat hij ervan vermagerde. ☞ Het pad van den „trek” — het oude pad gedurende tal van geslachten gevolgd door de voorouders van dezen troep — voerde nu gedurende vele dagen langs den rechter oever van een breede en woeste, maar meestal ondiepe, rivier. Het eentonig geruisch van den gelen stroom over zijn rotsen en zandbanken vermengde zich met het loeien en trappelen van den troep tot een donderend geraas, dat — verzacht tot een geluid als het ruischen van de zee — hoor-

baar was in de ver-verwijderde heuvels. — Toen kwam er een dag van geweldige, drukkende hitte, met iets in de lucht, dat den heelen troep onrustig maakte. Zij hielden op met grazen en de oude stieren en wijfjes snoven de stille lucht op, alsof zij er een onbekende bedreiging in roken. Tegen het midden van den dag kwam uit het zuidoosten, achter de rivier, een geheimzinnige nevel opzetten, van een prachtige rose-gele tint. Hij verspreidde zich met angstaanjagende snelheid over den turkoois-blauwen hemel, waar hij kwam de leege vlakte verduisterend. Aldra wendden alle dieren hun oogen daarheen. Plotseling vormde zich een reusachtige geel-zwarte kolom in het hart van den rozen nevel, met een breede basis en zich naar boven toe uitbreidend, tot hij zich oploste in een zwarte wolk, die er als een uitgestrekt dak over heen hing. Met ontzettende snelheid trok hij nader, steeds ronddraaiend en al wat op de vlakte was meevoerend in zijn vaart. ☞ Bruine Stier, wiens kudde op dit oogenblik vooraan was, bleef eenige seconden onbewegelijk staan, tot hij precies wist in welke richting de draaiende zuil zich bewoog. Toen rende hij met een woest geloei vooruit, schijnbaar alsof hij het naderend onheil tegemoet wou snellen. Zijn kudde draafde vlak achter

BERGDORPEN.
PLEINTJE TE ST. PAUL.

hem aan, zich blindelings onderwerpend aan zijn leiding en de heele troep volgde, dol van angst. Na twee of drie minuten was de heele hemel boven ze verduisterd. Een angst-aanjadend gebrom, als van myriaden reusachtige telegraafdraden, werd overstemd door het gedonder der galopperende hoeven. Het gebrom verhief zich tot een vreeselijk, verscheurend gegil en de draaiende zuil streek over de rivier en veegde die onder het voorbijgaan schoon, tot de bedding open en droog lag. De kudde van Bruine Stier voelde een weemakende leegte in hun longen en toen een wind, die ze bijna onderstboven wierp; en hun knieën zakten bijna onder ze ineen van angst. Maar hun leider had zijn vlucht goed berekend en zij waren al een eind voorbij het onafwendbare noodlot. De cycloon overviel het laatste gedeelte van den troep van op zij, slingerde de dieren de lucht in alsof het niet meer

dan bruine bladeren waren en strooide hun verminkte overblijfselen over de vlakke in zijn onweerstaanbaren galop. Dadelijk daarop verhelderde de lucht. Er was geen wind, meer, maar kille, hijgende stooten. Het gillen van den cycloon stierf weg en het kabbelen van de rivier werd weer hoorbaar. Meer dan een derde deel der kudde was als van de aarde weggevaagd. De overlevenden herinnerden zich, nog bevend in al hun leden, dat zij honger hadden en begonnen het met steenen en gruis bezaaide gras te vreten. Den volgenden dag trok de sterk geslonken troep over de rivier, die op dit punt een scherpen bocht naar het westen maakte, dwars over het pad van den „trek”. De rivier was plotseling gewassen ten gevolge van een wolkbreuk hooger op, en verscheiden zwakke en jonge dieren verdronken tijdens den overtocht. Het troepje van Bruine Stier echter, goed bewaakt en in gelid gedrongen, kwam er zonder verlies overheen, en daar er geen gevaar in zicht was, liet zijn voorzichtige leider hen aan het hoofd marcheren. En nu kwamen zij in een groen en vruchtbaar land, flink van water voorzien, waar het een genot zou zijn geweest eenigen tijd te blijven en op krachten te komen. Maar ook hier kwam opnieuw de blanke ze verjagen. Bij het eerste spoor van die meest gevreesde aller vijanden had Bruine Stier voorzichtiglijk zijn troepje achteruit gewerkt, zoodat ze niet langer en verzoedigbaar langs de kanten, alsof niet de behoefte aan huiden en vleesch, maar enkel en alleen de wellust van het dooden ze bezielde. Een jager, wiens pony in een dassenhol getrapt had en met hem gevallen was, werd door een gewonden stier op de horens genomen en onder zijn hoeven verbrijzeld. Dit spoorde zijn makkers tot nog meedoogenloozere woestheid aan. Zij merkten op, dat de troep klein was vergeleken bij de talloze myriaden van vroegere jaren. — Die roodhuiden daar in het Noorden hebben ons bestolen! riepen ze met prachtige logika uit. Toen dachten ze eraan, dat de voorttrekkende kudden met verlangen verbeid werden door andere Indianenstammen met meer naar het Zuiden, die voor hun levensonderhoud voornamelijk op den bison aangewezen waren. Dat gaf ze een ingeving. „Laten we dat roode

ontuig eens 'n lesje geven! Als we die buffels hier totaal verdelgen, nu, meteen, dan verhongeren de roodhuiden en dan zijn wij ze hier in het land voor goed kwijt!” Maar wat ze ook deden om hun menschlievende bedoeling ten uitvoer te brengen en niettegenstaande al hun slachting op beide vleugels, bleef de vastaanengesloten kern van den troep ongeschokt en bleef onverzettelijk zijn weg naar het Zuiden vervolgen. Het begon er naar uit te zien alsof, het noodlot ten spijt, toch nog een talrijk overblijfsel van den eens zoo grooten troep zich een weg zou banen naar het golvende land, onveilig gemaakt door vijandelijke Indianenstammen, waarheen de blanke jagers ze niet dorsten volgen. Daarom besloten ze den trek naar het Zuiden te stuiten, door de horde in kleine troepjes te verdeelen en deze her- en derwaarts te verspreiden, waardoor hun de drang om gezamenlijk op te trekken

werd ontnomen en het den mannen mogelijk was ze later op hun gemak uit te roeien. Deze mannen kenden den bison en zijn onuitroeibare gewoonten. Zij plaatsten zich in groepjes van drie en vier, op hun ponies, vlak voor den weg van den naderenden troep. Aan de vleugels lette men niet veel op ze. Maar in de eerste rijen wekte het zien hunner onbewegelijke gestalten een toemeloze woede op bij de aanvoerders. Zij stampten op den grond, snoeven luid de lucht door hun neusgaten en renden met gebugde koppen op ze af. En door een plotselinge woede bezielde rende de heele troep met ze mee. Het scheen, alsof die kleine groepjes van wachtende menschen en ponies onherroepelijk ten doode gedoemd waren. Maar toen die donkere, ontzettende stroom van wuivende manen, woeste oogen, scherpe horens en verpletterende hoevendicht bij de afwachende groepjes mannen gekomen waren, hieven deze hun geweren op en vuurden, de een na den ander, recht op de koppen van de dichtstbijzijnde stieren. Het effect volgde, als steeds, onmiddellijk. Hetzij dat de aanvoerder gedood werd, wat meestal het geval was, of dat zij — wat ook wel gebeurde — wegvlochten, zekere dat de aanzwellende stroom zich dadelijk splitste en scheidde alsof de vlammen en het gebulder dat uit de loopden der geweren kwam even zoveel onwrikbare rotsen geweest waren. Eenmaal verspreid en doodlijk verschrikt doordat de vijanden zich midden in den troep hopen uiteen en was het gemakkelijk ze naar alle richtingen op te jagen. Maar in één geval — en ook maar in één — had het plan der verdelgers niet precies het verwachte resultaat. Drie van de jagers hadden een positie ingenomen vlak tegenover het midden van den troep. Op dat punt liepen Bruine Stier en zijn troepje achter de eerste gelederen. Toen de stormaanval gestuit werd door het geraas en de uitschietende vlammen, viel de stier die als aanvoerder fungeerde dood neer en als natuurlijk gevolg splitsten zich de voorste rijen ten einde dien vreeselijken hinderpaal zijdelings voorbij te gaan. Maar Bruine Stier scheen te gevoelen dat hier en nu, recht vóór hem, het onbekende gevaar was, dat gedurende den geheelen langen opmarsch zijn hart had doen beven.

Foto C. Steenbergh.

POORT IN DE ENGESTRAAT TE DEVENTER.

(Wordt vervolgd).